

Tisztelt hallgatóság, kedves diákok!

Szeretettel köszöntök mindenkit itt, a Tettyén a Mecseki láthatatlanok emlékműjénél. Minden évben megemlékezünk október 23-án, az 1956-os eseményekről, valamint az azt követő novemberi szovjet ellencsapásról. Mint tudjuk a fővárosban a harcoknak 1956 november 11-én lett vége. Jogosan merül fel bennünk a kérdés: DE Miről emlékezünk meg ma, kikről emlékezünk meg ma?

A történet olyan szereplőkkel kezdődött, akik a november 4-ei szovjet hadműveletektől nem ijedtek meg. A szovjet csapatok úgy vonultak be a városba, hogy Pécs nem fog tanúsítani „különösebb ellenállást”, mivel a városban a Nemzetőrségnek semmilyen nehézfegyverzete vagy páncélelhárító eszköze nem volt, csak elavult gyalogsági fegyverei).

Itt véget is ért volna Pécs '56-os történelme és bizonyára most mi sem állnánk ezen a helyen. DE itt az ország legbátrabb szabadságharcosai éltek!

November 4-én Pécssett elterjedt egy „jelszó”: „**Fel a Mecsekre!**”.

A dömörkapui turistaháznál Dr. Horváth Géza komlói orvos „a Gazda” néven elkezdte szervezni a fegyveres ellenállást. Egy nap alatt pár száz ember vonult fel a hegyekre fegyverekkel. Kisebb rajtaütéseket és zavaró támadásokat intéztek a szovjet csapatok ellen, akik mivel gyalogságuk nem volt, nem merészkedtek harckocsikkal az erdei hegyi utakra. Egyre több felkelő érkezett, így meg kellett szervezni katonai szempontból a fegyveres ellenállást. Mivel nem volt képzett katonatiszt a pécsiek között, így november 5-én éjjel 23 óra körül két küldönc kereste fel Kubicza János nyugalmazott századost és kérték, hogy jöjjön fel a Mecsekre... Ezután ő magához vette rejtegetett volt szolgálati pisztolyát, Pécs környékét ábrázoló katonai térképeit, hátizsákját, megtakarított pénzét, majd elindult a Manduláson és Misinán keresztül a Mecsekre. Kubicza vagy álnevén „Béla” csatlakozott a szabadságharcosokhoz és javaslatára a csoport November 6-án Vágotpusztára ment, az előre kiszemelt főhadiszállásra. Itt kezdődött meg a több irányból összegyűlt szabadságharcosok katonai rendbe állítása, némi kiképzés, és az ünnepélyes eskütétel. Az egység elnevezése: "Mecseki Szabadságharcos csapat" lett. Kb. 250 ember, köztük sok diák, néhány golyószóró, géppuska, valamivel több puska, kevés lőszer, és egy Csepel teherautó állt a rendelkezésükre a páncélos szovjet harckocsik és Ávósokkal kiegészült rendőrséggel szemben.

Előnyük a bátorság, helyismeret és lelkes hazaszeretetük volt. E helyről több kisebb akciót hajtottak végre. November 11-ére az ellenség csaknem körülzárta őket, ezért a csoport

áttelepült Kisújbányára. A csoport innen egy nagy vállalkozást tervezett: November 14-én a pécsváradi rendőrség megtámadását, hogy modern fegyvereket szerezzenek.

A vállalkozást vezető Málics Ottó szakasza egy nem várt helyzetbe került, ugyanis a rendőrőrs megtámadása közben rendőrök érkeztek egy Wippon gépkocsival, akik az új gépkarabélyokat voltak belőni a közeli homokbányában. Nagy zűrzavar keletkezett. Málics Ottót (az „Ottó szakasz” parancsnoka és a vállalkozás vezetője) fejlövés érte amibe később belehalt, de így is zsákmányul ejtették a gépkocsit a fegyverekkel együtt. A rendőrök között is voltak sebesültek és halottak.

November 15-én reggel Kisújbányán úgy döntöttek, hogy most a nyugati-Mecsekbe vonulnak vissza Vágotpuszta érintésével Jakab-hegytől ÉNY-ra fekvő Petőcpusztára és ott folytatják küzdelmüket. Sajnos az elcsigázott, átázott emberek közül többen lemorzsolódtak, így megcsappant létszámmal érkeztek éjfél körül újra Vágotpusztára.

16-án reggel ismét összeült a „haditanács” és Kubicza János javaslatára a nagy lemorzsolódás, többek halála, a bel- és külpolitikai helyzet reménytelen kialakulása, valamint az ellenük mozgósított szovjet-ÁVO-s és rendőr egységek szervezése és bevetése miatt a csoportot feloszlatták, esküjük alól feloldották, mindenki szabadon választhatott sorsát illetően. Aki nem szándékozott nyugatra menni azok az erdőben elrejtették fegyvereiket, akik pedig a nyugat irányú menet mellett döntenek, azok az erdő szélén gyülekeztek (58-an voltak).

Megkezdődött a szinte lehetetlennek látszó utolsó vállalkozásuk, de a csoportból sokaknak más választása nem volt. Kalandos úton, bujkálva, több napi gyalogos vándorlást követően 22-én hajnalban kb. 4 órakor indultak két helyi vezetővel (már csak 42-en voltak) és 6 óra magasságában a Pécs-Barcsi vasútvonalon átjutva futásban igyekeztek a szemben lévő erdőt elérni, majd ott rövid tájékozódás után megpillantották a jugoszláv őrházon a zászlót.

Magyarországon tehát egészen november 22.-ig fegyver volt a kézben a haza védelmére az agresszorok ellen.

Kihallgatásuk után éjjel átszállították őket a Dráván keresztül Kaprocába, egy „menekült” táborba. Megkezdődött részükről a sokaktól irigylett „emigrációs élet”, melyben valójában hadifogolyként kezelték őket).

Az innen szétszóródott, később a világ minden táján letelepült Mecseki Láthatatlanok túlélői továbbvitték 1956 és a szabadság üzenetét, ők csak 1989 után térhettek haza. De emlékezzünk meg azokról is, akik itt maradtak és ha felfedték kilétüket, akkor súlyos büntetésekre számíthattak. Sokan ezt is vállalták!

A történelmi események rendkívül érdekesek. De valóban ez a legfontosabb? Hogy pontról pontra tudjuk az eseménytörténetet? Van valami, ami még ennél is lényegesebb: a résztvevők küldetéstudata, hogy miért is harcoltak!

Tudjuk, hogy mikor ért Pécsre az első tank. De tudjuk-e, mit érzett az a diáklány, aki kinézve a kollégium ablakán, életében először találkozott szembe egy ilyen páncélkocsival? Ismerjük a mecseki láthatatlanok személyes történetét, tudjuk-e, mikor hol jártak? Tudjuk-e, mire gondolt az édesanyjuk, a barátaik, az apjuk, mikor ezek az emberek az erdőbe vonultak? ÉS ismerjük-e az ő érzéseiket? Ki hiányzott nekik, hányszor fáztak, hányszor érezték feleslegesnek vagy éppen lényegesnek tetteiket?

Kedves diákok! Még van lehetőségünk őket megkérdezni! Itt állnak most is köztünk, vagy elmennek mellettünk az utcákon, leülünk melléjük a buszon!

Ismerjük meg a tettek mögötti érzelmeket: a hazafiságot, a nép, az ország szeretetét, a szabadság iránti kiolthatatlan vágyat. A legnagyobb tisztelet azoknak jár, akik felálltak az elnyomás ellen – akik úgy gondolták, hogy minden ember ér valamit, és hogy az élet nem is élet láncokra verve. Ők az igazi hősök.

Ezúton is szeretném kifejezni köszönetemet Páva Zsolt polgármester úrnak, hogy fővédnöke ennek a megemlékezésnek és az akkor élők történeteit mi átadhatjuk most itt. A tavalyi nagyszabású programok keretében több kiváló dokumentumfilm, konferencia, kiadvány, kiállítás készült, s ekkor avattuk ezt az emlékművet is.

Emlékezzünk meg mindenkire itt, akik tetteikkel is bizonyították, hogy a hazáért küzdeni kell! Emlékezzünk, mert ezzel leróhatjuk tiszteletünket: mert amíg emlékezzünk, addig a hősök nem fognak meghalni!

Ajánlom elsősorban Pécs iskoláinak, diákjainak, hogy legyen ezen emlékmű a pécsi ifjúság emlékhelye. Példaképe nemzetünk szeretetének, életképességének és a mindenkori újrakezdés lehetőségének.

Végezetül egy rövid verssel fejezném be Illyés Gyulától

Ne feledd a tért, ahol elestek ők,
a földet se feledd,
bárhol hulltak el ők, fajtánk hű férfiai, az a föld
szent ügy hős-helye lett.
Mert hol tiszta ügyért s így lám temiattad –
érted is hulltak el ők:
terül az bárhol a föld,
rejtelmesen egy terület!
Úgy az övék, hogy már a tied.

Ne feledd hát a teret, hol bár a lebírt had
bár legutolsó hátvéde ledőlt!

Míg nem felede:

Nem nyuszanak ők. Nem holt, nem letiport sereget
emészt el ott – vagy akárhol – a sírhant.

Új hont érlel a föld.